

Resultat av vårt arbete med
utmaningsområde Åldrande
Verksamhetsrapport 2019

**ÖSTRA
GÖINGE**

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	4
Rapport - omfattning	4
Omvärld - påverkan	4
Befolkningsprognos – invånare 80+	4
Hur vi lever upp till uppdraget	5
Förebyggande arbete med äldre	5
Hemtjänsten	9
Hälsa – och sjukvård	14
Särskilt boende	15
Den goda måltiden	18

Sammanfattning

I verksamhetsrapporten beskrivs resultat och effekter av kommunens arbete inom utmaningsområdet åldrande. Verksamhetsrapporten omfattar kommunens öppna verksamhet för äldre, hemtjänst, den kommunala hälso- och sjukvården, särskilt boende samt måltidsverksamheten.

Analysen visar att antalet besökare till kommunens öppna verksamhet, som riktar sig till äldre, har minskat något jämfört med 2017. Det kan förklaras av att en mötesplats har avslutats och en är vilande under ombyggnation på Västanvid. Det finns däremot en trend att besök per aktivitetstillfälle ökar.

Vår uppföljning visar att 51 % av de som är 80 år eller äldre bor kvar hemma utan insats vilket är två procentenheter bättre än 2017. Ett fortsatt arbete från kommunen att tillsammans med civilsamhället erbjuda möjligheter till aktiviteter som förbättrar folkhälsan ger förutsättningar att fler kan bo kvar längre i det ordinära boendet utan biståndsbedömd insats.

En del av insatserna via den kommunala hälso- och sjukvården är av förebyggande karaktär för att exempelvis minska risken för fall. Även läkemedelsgenomgångar är en viktig del i det förebyggande arbetet.

Hemtjänsten har under 2018 fortsatt haft ekonomiska utmaningar. Samtidigt upplever kunderna en mycket hög kundnöjdhet, vilket rankat kommunen bland de högsta i landet för andra året i rad. Under perioden 2015 – 2018 har antalet beviljade hemtjänsttimmar ökat med knappt 12 %. Det kan förklaras med att de som idag beviljas insatser har större omsorgsbehov. Knislinge/Hanaskog är det område som haft störst ökning. Det som behöver förbättras är förmågan att möta variationen i efterfrågan och differensen mellan den fördelade tiden och den utförda tiden behöver minska. Satsningar på att höja frisknärvaron är också av vikt.

Det har skett en försämring avseende hur våra kunder i särskilt boende rankar omsorgen utifrån helhetsuppfattningen. På frågan hur man upplever sitt boende svarar 83 % att de är ganska eller mycket nöjda. Snittet för Skåne läns kommuner är 81 % och för riket är det 83 %. Orsaken kan finnas i att endast 59 % är mycket eller ganska nöjda med aktiviteterna som erbjuds och det finns en tydlig försämring avseende upplevelsen av maten och måltidsmiljön. De frågor som får mest positiva omdömen är att man upplever ett bra bemötande, känner förtroende för personalen och att man känner sig trygg på sitt boende.

Inledning

Verksamhetsrapporten är en beskrivning av vårt arbete med att leva upp till de krav och förväntningar som ställs på oss genom politiska prioriteringar, lagstiftning och andra krav. Dessutom följer vi upp vår förmåga att leva upp till förväntningar och krav ifrån invånare, företagare och besökare i kommunen. Med hjälp av rapporten vill vi skapa:

- Transparens av hur väl kommunen lever upp till olika krav
- Lärande och utveckling
- Underlag för framtida prioriteringar

Rapport - omfattning

Rapporten vänder sig till våra förtroendevalda och invånare men även till förvaltningens egen personal.

Föreliggande rapport omfattar utmaningsområdet åldrande vilket inkluderar

- Den öppna verksamheten - Mötesplatser, Frivilligverksamhet, Förebyggande hembesök, Anhörigstöd, Dagvård, Avlösning/avlastning
- Hemtjänsten inklusive Trygg hemgång
- Särskilt boende
- Kommunal hälso- och sjukvård
- Måltider

Omvärld - påverkan

2018 var 843 invånare 80 år eller äldre. Det utgör 5,6 % av den totala befolkningen (14 915). Andelen har minskat marginellt under de tre senaste åren. Tittar man tillbaka till 2012 så är det en minskning från 6.1 % till dagens nivå vad avser andelen. Även om andelen minskat något har antalet invånare som är 80+ ökat något.

Kommun	Invånare 80 + andel (%) 2016	Invånare 80 + andel (%) 2017	Invånare 80 + andel (%) 2018
Östra Göinge	5.8	5.7	5.6
Bromölla	5.8	6.0	6.0
Hässleholm	6.5	6.5	6.6
Kristianstad	5.7	5.8	5.8
Osby	7.0	7.2	7.1
Skåne	5.8	5.5	5.1
Riket	5.1	5.1	5.1

Källa: Kommun- och landstingsdatabasen, Kolada.

Tabellen ovan visar att Östra Göinge har, jämfört med Skåne nordost kommunerna, en något lägre andel äldre över 80 år.

Befolkningsprognos – invånare 80+

Prognosen visar att antalet invånare 80+ ligger relativt jämnt fram till år 2025 då det sker en ökning, därefter ökar antalet i snabb takt till år 2030. Verksamhetsmässigt blir det en utmaning. Redan idag har vi svårt att rekrytera personal vilket gör att en ökning av personalen för att möta efterfrågan blir svår. Antalet platser på särskilda boenden

behöver också följas och utvärderas löpande, i samband med att de särskilda boendena i Östra Göinge byggs om. Enligt den senaste befolkningsprognosen framgår att behovet av särskilt boende, uttryckt som andelen boende vid ett visst tillfälle, ökar när individen kommer upp i 85 års ålder och ökar markant vid 90 års ålder och uppåt. Gruppen 90 – 94 kommer år 2035 att innefatta nära 200 personer, vilket är en ökning med nära 50-60 individer.

	2017	2018	2019	2020	2021	2025	2030
Antal 80+	845*	843*	850	860	862	1040	1152
Invånare 80+ med hemtjänst i ordinärt boende, antal. (Antagande 17,5 %.)	148	147	148	150	151	182	202
Invånare 80+ i särskilt boende, antal. (Antagande 14 %.)	118	118	119	120	121	146	162

Källa: Östra Göinge Kommuns befolkningsprognos 2018-2030 * Faktiskt utfall

Tabellen visar den befolkningsökning som förväntas för åldersgruppen 80+. Antalet med hemtjänst och särskilt boende utgår ifrån antagandet på en andel av 17,5 % och 14 %. Det är ett snitt för de senaste fyra åren. Andelen invånare som är 80+ förväntas öka till 6,7 % år 2025 och till 7,2 % år 2030. Det kan innebära ett ökat tryck på Östra Göinge kommuns ekonomi. För att säkerställa framtidens välfärd, och då framförallt utifrån hemtjänstbehovet, behöver Hälsa och omsorg än mer samverka med andra inom förvaltningen, men även med region och civilsamhället, kring det förebyggande arbetet.

Hur vi lever upp till uppdraget

Förebyggande arbete med äldre

Politiska prioriteringar

De politiska prioriteringarna ligger i linje med grunduppdraget och det görs därför ingen uppdelning i redovisningen av dessa i texten

Mål: ”Andelen äldre (80+) som bor kvar hemma utan beviljade insatser ska öka”.

Direktiv ur strategin ”Det goda åldrandet”:

- Förvaltningen ska utgå från varje individs behov och på olika sätt stimulera den äldre till aktivitet och anpassning till livets nya förutsättningar. När behovet av välfärdstjänster ökar ska den äldre i så stor utsträckning som möjligt kunna bestämma över när, var och hur olika insatser ska utföras och vem som ska utföra dem.
- Verksamheternas utbud av aktiviteter och samhällsservice ska formuleras och kommuniceras så att rättigheter, möjligheter och skyldigheter framgår tydligt.
- Äldres frivilliga insatser ska stimuleras för att bidra till goda mentala och sociala livsvillkor. Den fysiska utformningen av samhället ska leda till ett tryggt och tillgängligt samhälle med tillgång till kreativa mötesplatser och alternativa boendeformer, anpassade till äldres behov och krav.
- Anhörigstödet ska utvecklas liksom det förebyggande, hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet, i syfte att bibehålla det friska och stärka individens egen fysiska och mentala förmåga.

I programområde stöd, vård och omsorg lyfts också fram att:

- Folkhälsoarbetet är en viktig del, vars syfte är att styrka hälsa, förebygga ohälsa och skapa stödjande och hälsofrämjande miljöer. Som medborgare ska man ges möjlighet till gemenskap, delaktighet och aktiviteter som verkar för mental och fysisk hälsa samt motverkar isolering. Sociala relationer och gemenskap är en kärnfråga för god hälsa och välbefinnande

I översiktsplanen beskrivs fokusområdet Boende

- År 2020 finns i Östra Göinge attraktiva boendalternativ som svarar mot människors olika önskemål utifrån behov, livsstil och skede i livet. Det finns möjlighet att välja mellan olika boendemiljöer, upplåtelseformer och att finna ett boende med närhet till service och aktiviteter av olika slag.

För att nå målet att 53 % av de invånare som är 80+ ska kunna bo kvar hemma utan insats, behövs samverkan med och insatser från andra verksamhetsområden. Många äldre bor mer eller mindre ofrivilligt kvar ”på övertid” i sina villor på grund av att det inte finns attraktiva alternativ i form av hyres- eller bostadsrätter för dem som skulle vilja ha ett boende med högre serviceinnehåll och mindre eget ansvar för underhåll och service. Det gäller även tillgängligheten till service avseende dagligvaruhandel och den fysiska tillgängligheten då beroende av gånghjälpmedel som exempelvis rollator finns.

Den demografiska utvecklingen innebär att behovet av hemtjänst kommer att öka. Gruppen multisjuka¹ äldre antas öka som en följd av den demografiska utvecklingen, och samtidigt är det svårt att rekrytera personal till vård - och omsorgsykten. Det ställer krav på förbättrad samverkan med den regionala hälso- och sjukvården men också ett förbättrat stöd till anhöriga och att vi tillvaratar ny teknik.

Då utbudet av äldreboende är anpassat till de äldre med omfattande behov blir det svårare att hitta attraktiva boendeformer för de som främst behöver stöd och hjälp i boendet samt lättåtkomlig service. Här behöver vi planera för exempelvis trygghets - seniorboende med eller utan biståndsbeslut.

Analys av det förebyggande arbetet

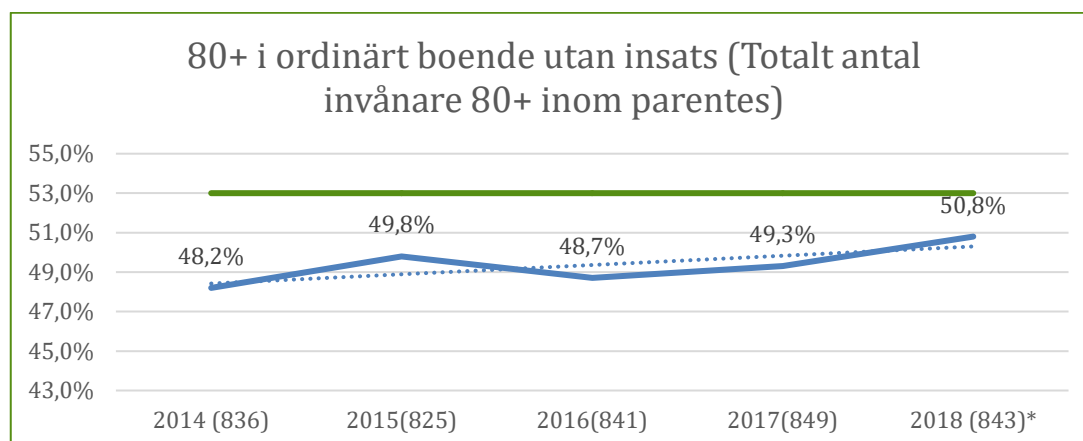
Vi kan se en positiv trend avseende andelen äldre (80+) som bor kvar i ordinärt boende utan beviljade insatser. Under 2018 har ett stort antal aktiviteter genomförts i syfte att stärka den enskilde till ett hälsosamt åldrande.

En enkätundersökning har genomförts bland de frivilliga, med frågeställningar kring hur frivilligarbetet påverkar deras hälsa och välmående. Resultatet kommer att analyseras under 2019. Anhörigperspektivet ska stärkas genom kartläggning av anhörigas behov och utbildningsinsatser.

Då utfallet påverkas av att nya invånare som är 80+ tillkommer och några försvinner, är det svårt att hitta en tydlig koppling till att andelen i målgruppen som bor kvar hemma utan insats har ökat. Effekten av den mångfald av insatser som gjorts via den

¹ Socialstyrelsen definierar multisjuklighet som ”en person 75 år eller äldre, som under de senaste 12 månaderna har varit inlagd tre gånger eller mer inom slutenvården och med tre eller fler diagnoser i tre eller fler skilda diagnosgrupper enligt klassifikationssystemet ICD-10”.

öppna verksamheten under 2018 kan först ses om ett par år och det går inte att hitta tydliga kopplingar mellan insatser och resultat.

Källa: Verksamhetssystemet Treserva

Det nystartade (september 2018) teamet - Trygg hemgång - har inte varit igång så länge att det kan förklara 2018 års resultat (50,8%). En tidig mätning visar att 35 % skrivs ut från Trygg hemgång utan behov av insats från hemtjänst.

Mötesplatser - Värdefull och meningsfull frivilligverksamhet

I tabellen nedan kan ses att antalet besökare har minskat något jämfört med 2017. Det kan förklaras av att en mötesplats har avslutats och en är vilande under ombyggnation på Västansvid. Det finns däremot en trend att besök per aktivitetstillfälle ökar och kan förklaras av att varje aktivitet lockar något fler besökare än tidigare.

Antal	2014	2015	2016	2017	2018
Öppna mötesplatser för äldre	7	7	8	8	7
Samarbetsorganisationer	10	10	11	11	11
Frivilliga vid mötesplatserna	56	51	59	70	61
Aktivitetstillfällen	361	375	390	376	359
Besök	8885	9418	9631	9724	9381
Besök per aktivitetstillfälle	24,6	25,1	24,7	25,9	26,1

Källa: Statistik som förs av den Öppna verksamheten

Antalet frivilliga vid mötesplatserna har minskat jämfört med 2017 vilket kan förklaras med att en mötesplats lagts ner.

Antal	2014	2015	2016	2017	2018
Nya frivilliga	7	29	28	14	5
Utbildade frivilliga med frivilligpass	86	115	143	157	162
Sponsrande företag	12	12	11	11	11

Källa: Statistik som förs av den Öppna verksamheten.

Stöd till de som stödjer, hjälper och vårdar

En stor andel av anhängarvårdarna utgörs av äldre som vårdar och stödjer sin partner. Anhöriga erbjuds att utan biståndsbeslut delta i olika anhängargrupper, enskilda stödsamtal per telefon eller hembesök av demenssjuksköterska, äldrepedagog, Silviasystrarna eller anhörigstödjare (undersköterska). Utöver hembesök gavs 155

stödsamtal eller rådgivande samtal. Även biståndsinsatser såsom avlastning i dagvård, avlösning i hemmet, korttids- eller växelvård har varit aktuella för anhörigvårdare.

Tabellen nedan visar att under 2018 har 20 personer haft avlastning i dagvården. Detta är något högre än tidigare år. Verksamheten får högt betyg, men anhöriga bedömer inte avlastningen som tillräcklig för sina behov. Verksamheten begränsas av lokaler, lämplig gruppstorlek och antal personal. Även ensamboende personer med demenssjukdom kan beviljas plats i dagvården som en insats för att kunna bo kvar hemma.

Antal	2014	2015	2016	2017	2018
Deltagare i anhöriggrupp	23	0	15	13	38
Anhöriga som fått avlastning i dagvård	19	19	16	15	20
Förebyggande hembesök till anhöriga	58	25	26	44	29
Anhöriga som fått avlösning i hemmet	11	14	10	10	17
Anhöriga som fått avlastning i växelvård	10	11	11	11	10

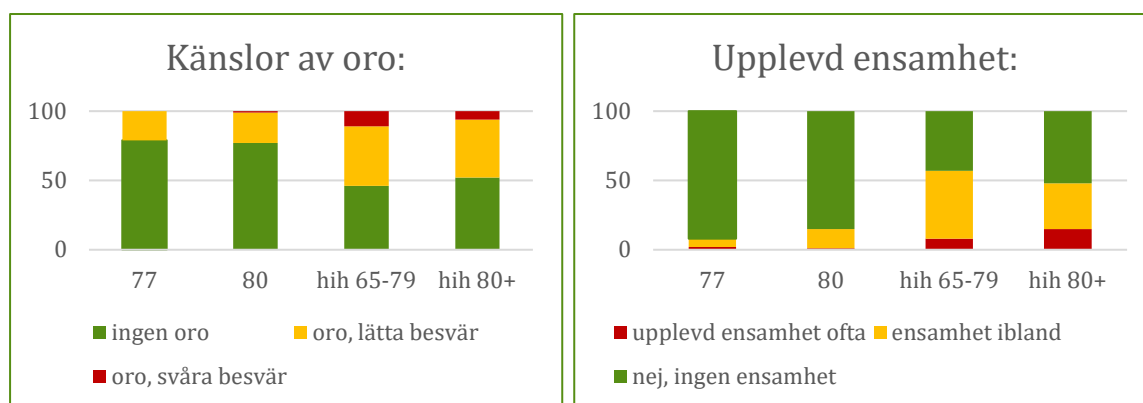
Källa: Statistik som förs av den Öppna verksamheten. 2015 startades ingen anhöriggrupp.

Det har skett en stor ökning av anhöriga som deltar i anhöriggrupp år 2018 jämfört med tidigare år. Det kan förklaras av att demenssjuksköterskan startat en grupp och dagvården startade samtalsgrupp för att minska trycket på enskilda samtal och hembesök.

Förebyggande hembesök

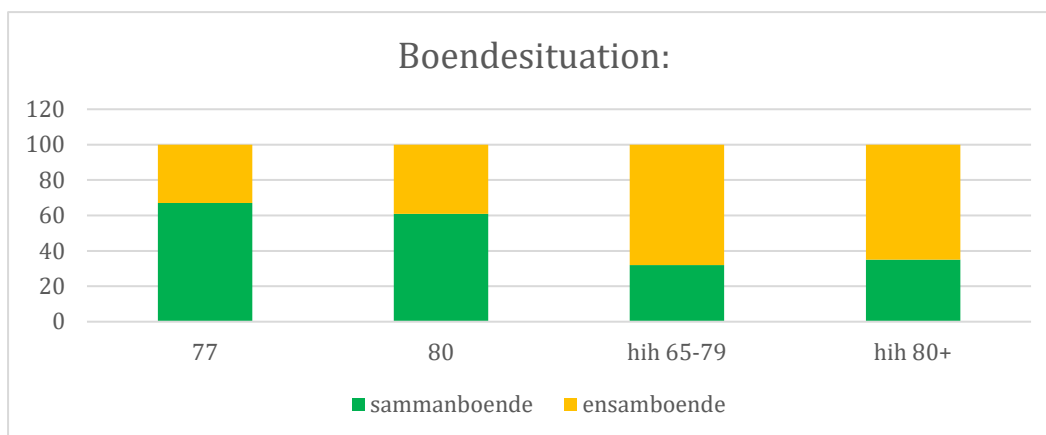
Under 2018 påbörjades hembesök till de som under året fyllde 77 år. Vid besöket tillfrågas personen om deltagande i forskningsstudien. Vid besöket går checklistor om säkerhet i hemmet igenom tillsammans. Uppsökaren kan ge tips, råd och rekommendationer. Personen erbjuds en mätning av blodtryck. De kommuner som tillhör Hässleholms sjukhus erbjuder ett tum-EKG, men för vår del har vi inte den möjligheten ännu.

Av de intervjuade var 54 % män och 46 % kvinnor. 78 % bor i villa, 22 % i lägenhet. En del av de frågor som ställs vid kommunens förebyggande hembesök till 77- och 80-åringar ställs också till de som har hemtjänst, i den nationella enkäten ”vad tycker de äldre om äldreomsorgen”.

Källa: Statistik som förs av den Öppna verksamheten.

Jämförelse av de 3 gruppernas svar 2018 visar att andelen ensamboende ökar med stigande ålder, och att det är vanligare med hemtjänstinsatser bland ensamboende. Känslor av oro och upplevd ensamhet är påtagligt större hos de som har hemtjänst.

Källa: Statistik som förs av den Öppna verksamheten

Att upplevelsen av ensamhet och därmed oro är större hos de med hemtjänst beror troligen på att man har mist ett antal förmågor som påverkar möjligheten till ett aktivt och socialt liv.

Förvaltningens samlade rekommendationer

Resultatanalysen visar att den förebyggande verksamheten har:

- Ett tydligt anhörigfokus
- Många mötesplatser med ett stort utbud av varierande aktiviteter
- Ett tydligt hälsofokus i utbudet av aktiviteter
- En bred samverkan inom förvaltningen och regionalt
- Koppling till forskning via förebyggande hembesök

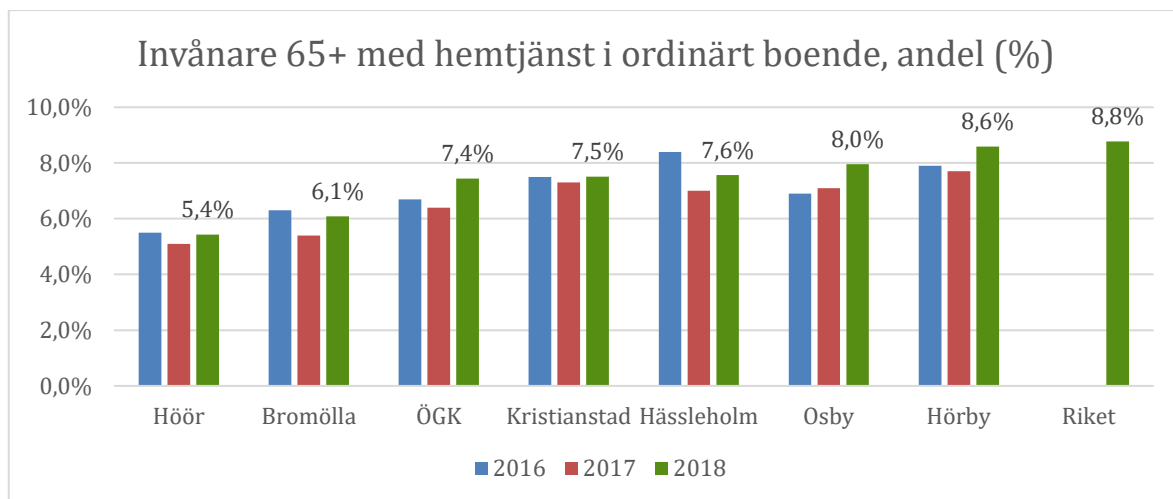
Analysen i tidigare avsnitt pekar på följande utvecklingsområde

- Anhörigfokus bör fortsatt prioriteras
- Fortsätta att utveckla samverkan med regionen i folkhälsoarbetet
- Säkerställa att aktiviteter via mötesplatserna och frivilligarbetet ger förväntat resultat
- Möjliggöra så att demensdagvården kan möta behovet för både äldre och yngre med minnesproblematik

Hemtjänsten

Östra Göinge har från och med 1 januari 2012 ett valfrihetssystem inom hemtjänsten (LOV). Valfrihetssystem innebär att den enskilde har rätt att välja den leverantör som ska utföra de biståndsbedömda tjänster som ingår i valfrihetssystemet. Kommunen är en av totalt fyra leverantörer som den enskilde kunnat välja under 2018. I kommunens LOV-system ingår inte hemsjukvård, nattpatrull eller matdistribution.

Andelen invånare 65+ med hemtjänstbeslut i ordinärt boende har under de senaste åren legat runt sju procent. Andelen invånare 80+ med hemtjänstbeslut ligger däremot runt 20 % vilket kan tolkas att det är först efter fyllda 80 år som behovet av stöd i vardagen ökar.

Källa: SCB och Socialstyrelsens statistikdatabas

Politiska prioriteringar

Under utmaningsområde åldrande i Mål och resultatplanen 2016 -2019 lyfts bland annat följande fram:

- Alla ska bemötas med respekt och ges möjlighet att bevara sin integritet
- Det krävs att stor vikt läggs på förebyggande och rehabiliterande verksamhet
- Vi ska arbeta hälsofrämjande utifrån varje individs förutsättningar

I strategin för Det goda åldrandet och i programområde för Stöd – vård och omsorg lyfts bland annat följande fram:

- När behovet av välfärdstjänster ökar ska den äldre i så stor utsträckning som möjligt kunna bestämma över när, var och hur olika insatser ska utföras och vem som ska utföra dem.

I måltidsstrategin lyfts följande fram:

- Verksamheten ska säkerställa att måltiderna ingår som en viktig del i folkhälsoarbetet.

Analys av hemtjänsten

Tabellen nedan visar den fördelade (biståndsbedömda) tiden och utförda hemtjänsttimmar för kommunens hemtjänst. Under perioden 2015 – 2018 har antalet fördelade hemtjänsttimmar (inkl. HSL²) ökat med knappt 12 %. Antalet utförda timmar har ökat med nästan 21 %.

Enligt statistik från verksamhetssystemet utförs 2018, 79 % av den fördelade tiden. Vid en närmre analys av resultatet ses att det finns fördelad tid som inte kan utföras. Det kan exempelvis vara då kunden är på sjukhus vilket gör att tiden inte kan utföras. Det är därför av vikt att se till så att all tid som inte kan utföras också registreras så att statistiken blir mer rättvisande.

Differensen mellan den fördelade tiden och den utförda tiden behöver minska och det finns indikationer på att så är fallet under början av 2019. Det är dock inte differensen mellan den fördelade och utförda tiden som är kostnadsdrivande. Det är hur resurserna

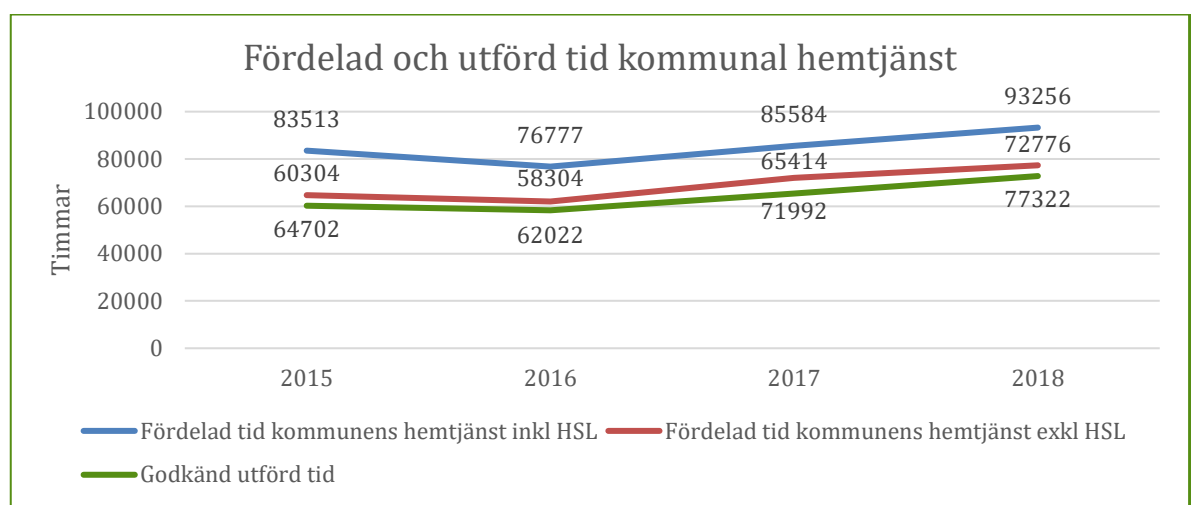
² HSL - Hälso och sjukvårdslagen. Exempel på delegerad HSL-insats kan vara blodprovstagning, sårmläggningar och läkemedelshantering men även sådant som träning i rehabiliterande syfte som delegerats av arbetsterapeut eller fysioterapeut.

för det ökade antalet utförda timmar används för att det ska ge effekt även på det ekonomiska utfallet. Det betyder att om den utförda tiden utförs av ordinarie personal på kvalificerad tid kommer det innebära en fyrdubbel kostnad för den utförda tiden.

Då det är svårt att rekrytera undersköterskor för att öka grundbemanningen och sjukfrånvaron är hög innebär det att ordinarie personal får ersätta vid frånvaro och för att utföra den fördelade tiden.

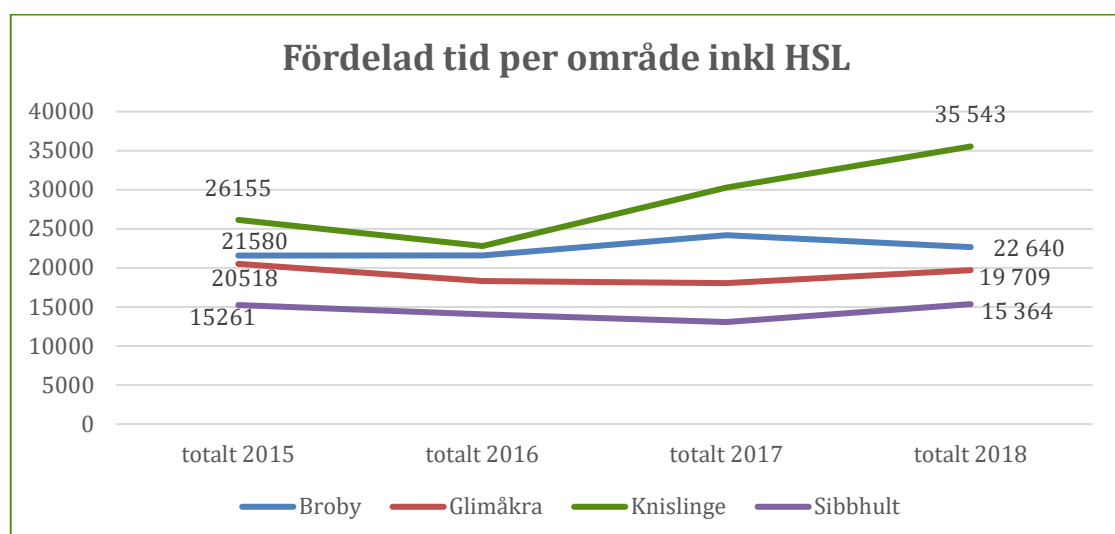
Trenden med ett ökat antal timmar, fördelad tid, håller i sig men antalet individer med beslut ökar inte. En trolig förklaring är att de som idag beviljas insatser har större omsorgsbehov vilket ger den ökning vi ser.

Tittar vi närmare på var ökningen sker så är det i Knislinge/Hanaskog som ökningen av fördelad tid är störst (36 % jmf med 2015).

Källa: Verksamhetssystemet Treserva.

Ser vi till antalet individer 65+ eller 80+ så har de inte blivit fler jämfört med 2014-2017.

Källa: Verksamhetssystemet Treserva

Mer sjukvård hemma

Vi utför alltmer sjukvård i hemmet. De delegerade HSL-insatserna ökar för hemtjänsten. I SCB:s befolkningsprognos från år 2016 beräknas medellivslängden år 2060 vara 89,1 år för kvinnor och 86,7 år för män i Sverige.

Det innebär en ökning med fem år för kvinnor och med drygt sex år för män jämfört med dagens medellivslängd samt en fortsatt minskad skillnad mellan könen.

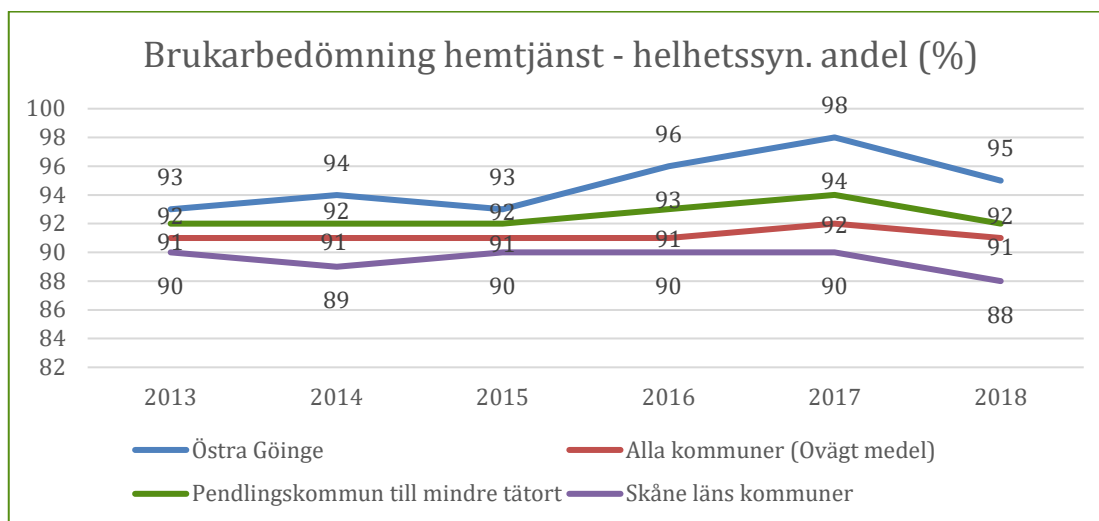
Då medellivslängden ökar antas också gruppen multisjuka äldre växa. Det ställer högre krav på personalen och på en förbättrad samordning med den regionala hälso- och sjukvården. Det innebär också behov av ett förbättrat stöd till anhöriga.

Ett fortsatt arbete från kommunen med att kartlägga och tillsammans med civilsamhället erbjuda möjligheter till aktiviteter som förbättrar folkhälsan ger förutsättningar att fler kan bo kvar längre i det ordinära boendet utan biståndsbedömd insats.

Hemtjänsten som helhet

Brukarbedömningen av hemtjänsten i sin helhet har under de senaste tre åren förbättrats avsevärt och 2017 års resultat innebar att Östra Göinge fick bäst resultat av Skånes 33 kommuner och låg på fjärde plats i riket. 2018 gav ett något sämre resultat men det är en trend i hela landet.

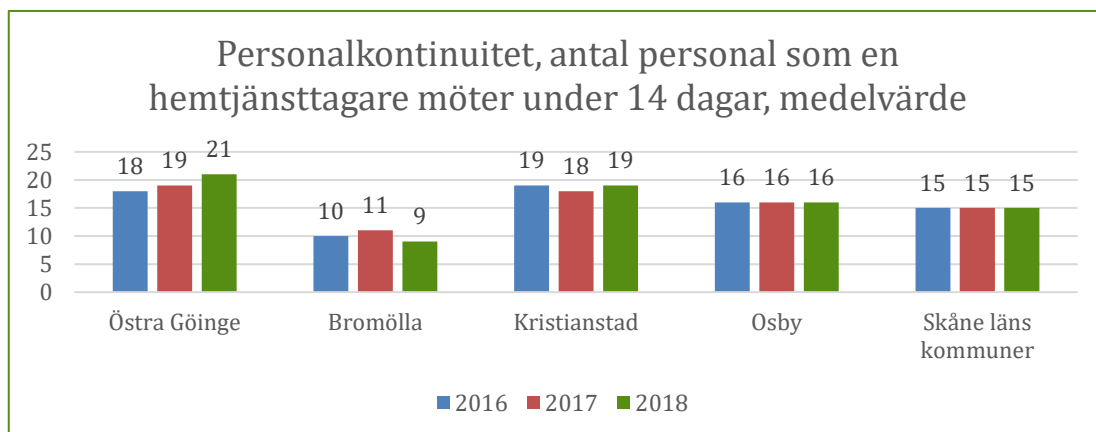
De 95 procenten innefattar de som sagt att de är ganska eller mycket nöjda med hemtjänsten i sin helhet. Även om det är en minskning med 3 procentenheter jämfört med 2017 så är det en ökning av de som är mycket nöjda med 8 procentenheter.

Källa: Brukarundersökningen "Vad tycker de äldre om äldreomsorgen".

Personalkontinuitet

Då siffrorna för personalkontinuiteten har försämrats ytterligare under 2018, borde det påverka helhetssynen i brukarundersökningen, men det tycks inte finnas ett samband här. Ett antagande är att de flesta som svarat på brukarundersökningen, är de som inte har så stora insatser. Att Bromölla har ett positivt resultat avseende personalkontinuitet beror på att de organiserat hemtjänsten i mindre grupper som servar färre hemtjänsttagare. Broby hemtjänstgrupp har under 2019 påbörjat förändringen mot att dela in de 15 medarbetarna i tre smågrupper om 5 i varje grupp. Målet är bland annat att förbättra personalkontinuiteten och öka frisknärvaron. Utöver de kvalitativa vinsterna bör det även påverka ekonomin positivt.

Källa: Kommun- och landstingsdatabasen, Kolada.

Att välja utförare

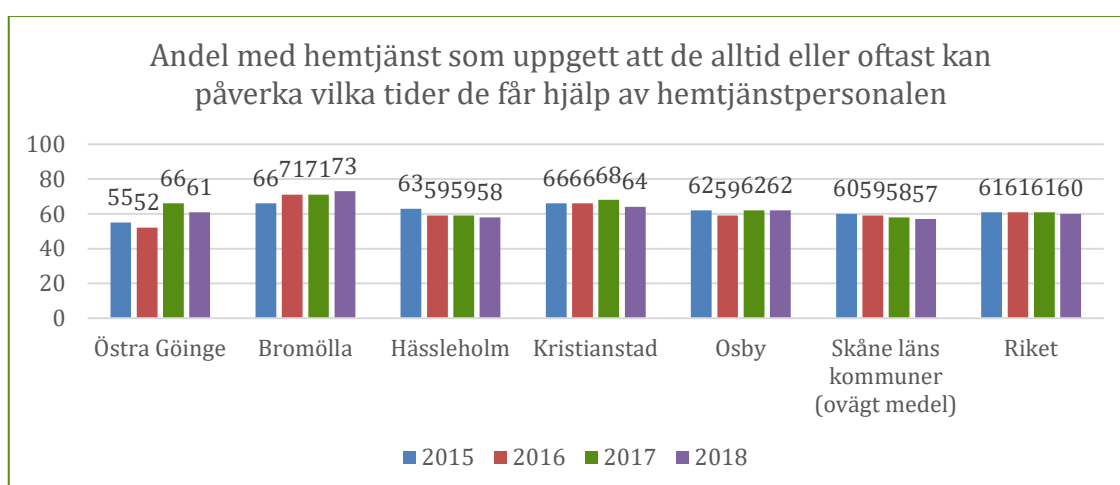
Att i möjligaste mån kunna bestämma över när, var och hur olika insatser ska utföras och vem som ska utföra dem, (strategin det goda åldrandet) är något som verksamheterna alltid försöker leva upp till. Dock finns idag ett begränsat antal privata utförare. En förutsättning för att välja är verksamhetens förmåga att informera om såväl LOV som vilka utförare som finns men styrs bland annat också av att det för en privat utförare finns ett tillräckligt stort underlag.

Äldre får ett gott bemötande

I brukarundersökningen ”Vad tycker de äldre om äldreomsorgen” uppger 98 % att de är mycket eller ganska nöjda med bemötandet. Kommunerna i Skåne nordost samt i riket har liknande resultat. När det gäller andelen som uppgett att de är mycket nöjda, d.v.s. som svarat ja på att de alltid är mycket nöjda ligger Östra Göinge på 76 % som är något högre än riksmedelvärdet och medel för Skåne läns kommuner (73 %).

Det har blivit lättare att påverka när insatsen utförs

Att välja när insatsen ska utföras erbjuds det i möjligaste mån. Här uppfattar 66 % att de har möjlighet att påverka vid vilken tid som insatserna utförs. Det är en förbättring jämfört med de två föregående åren. Det är också bättre än medelvärdet för Skånes kommuner (58 %) och medelvärdet för riket (61 %).

Källa: Brukarundersökningen ”Vad tycker de äldre om äldreomsorgen”.

Hälso – och sjukvård

Då sjuksköterska, arbetsterapeut, fysioterapeut och dietist också gör insatser i det ordinära boendet så ökar antalet personer som kunden får träffa. Dessa är inte inräknade i tabellen om personalkontinuiteten ovan. Den kommunala hälso- och sjukvården kan sägas lägga runt 70 % av sina insatser inom det ordinära boendet och resterande 30 % inom det särskilda boendet.

Många av insatserna är av förebyggande karaktär för att exempelvis minska risken för fall. Läkemedelsgenomgångar är en viktig del i det förebyggande arbetet. Att listan över en patients läkemedel är uppdaterad och korrekt är en förutsättning för att fullt ut kunna bedöma patientens tillstånd samt behandlingseffekter, risker med behandlingen och biverkningar.

Det finns ett förbättringsområde som skulle behöva kvalitetssäkras då exempelvis signeringslistor för läkemedel idag görs på papper och skulle ge en ökad patientsäkerhet om dessa digitaliserades. Den förbättringen ligger som en del i upphandling av nytt verksamhetssystem under 2019.

Varje patient³ har jämfört med tidigare mer sjukvårdande insatser. Patienterna är inte fler men insatserna ökar. Detta beror troligtvis på det nya hälso- och sjukvårdsavtalet samt den nya lagstiftningen om samverkan vid utskrivning. Patienter kommer hem snabbare, är sjukare och har mer avancerad sjukvård i hemmet.

De som är inskrivna i det mobila teamet och som blir sjuka skall besökas av läkare och sjuksköterska och insatser sätts in (medicinska insatser) istället för att patienten åker till sjukhuset. Droppet skall sedan tittas till med jämna mellanrum under dygnet. Fler väljer också att avsluta sina dagar i hemmet. Ovanstående förändring mot att kunderna har större vårdbehov är en utmaning avseende då det är resurskrävande.

Den goda måltiden

Som kund erbjuds dagligvaruinköp en gång per vecka där det finns möjlighet för kunden att följa med. Enklare matlagning i bostaden erbjuds också. Kommunens dietist har egna patientärende när behov föreligger. Hemtjänsten har därmed tillgång till handledning i sitt arbete med att förebygga fel/undernäring.

När det gäller matdistributionen så tillagas och packas samtliga matlådor vid Lindgårdens kök, Broby. Matlådorna levereras varma till kund. Det finns en valmöjlighet mellan två olika lunchrätter med möjlighet att välja vissa komponenter samt att lägga till dessert.

Lunchbeställningen är digitaliserad för alla kunder från september 2018. Det har ökat tillgängligheten och delaktighet från kunden, hur detta påverkat kundens nöjdhet kommer att utvärderas under 2019.

Det finns ett behov av att förbättra arbetet med att förebygga, upptäcka och behandla undernäring och följa upp riskerna för undernäring i ordinärt boende. Rutinen för hur undernäring ska förebyggas, och behandlas behöver bli känd. Vi har inga statistiska uppgifter där vi kan följa det arbete som görs av hemtjänstpersonalen.

³ Inom hälso och sjukvården används patient inte kund

Förvaltningens samlade rekommendationer

Resultatanalysen visar att hemtjänsten har:

- Nöjda kunder
- Personalen har ett gott bemötande
- Det finns en god möjlighet att välja när, var och hur olika insatser ska utföras

Analysen i tidigare avsnitt pekar på följande utvecklingsområde

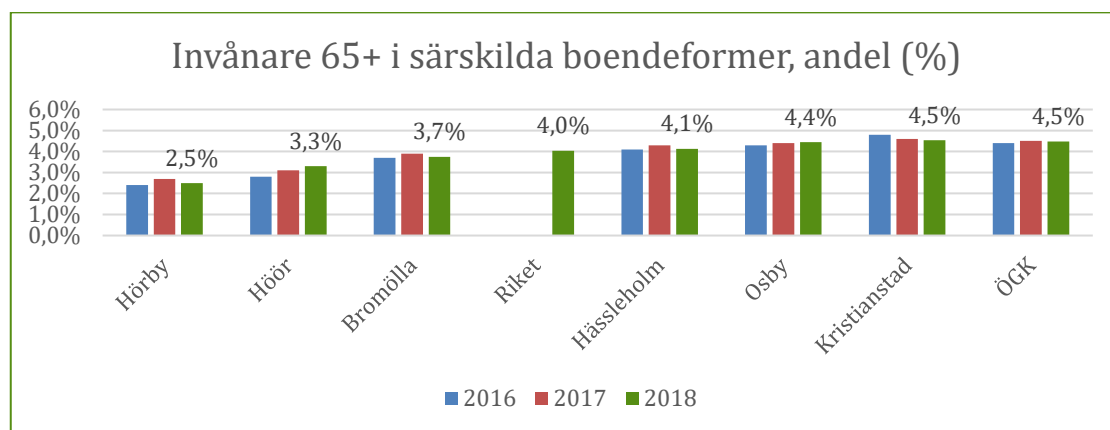
- Utredda hur vi kan minska differensen mellan den fördelade och utförda tiden
- Utredda hur resurserna för det ökade antalet utförda timmar kan användas kostnadseffektivt
- Undersöka hur alternativa sätt att tillaga och distribuera maten i hemtjänsten skulle kunna frigöra personella resurser

Särskilt boende

De två särskilda boenden som idag drivs av kommunen är Skogsbrynet i Sibbhult och Västänvid i Knislinge. Utöver det finns det två externa utförare inom kommunen, Lindgården i Broby som drivs på entreprenad av Vardaga AB och Solglimman i Glimåkra, där kommunen via ramavtal köpt ca 20 platser/månad i genomsnitt under 2018.

I tabellen nedan framgår hur stor andel av invånare 65+ som bor i särskilt boende. Antalet 65+ på särskilt boende är i stort sett detsamma jämfört med tidigare år. Ser vi på andelen 65-79 med särskilt boende är det endast runt en procent.

Det är först vid 80+ som andelen ökar och ligger på drygt 14 %. Det är också i den åldersgruppen som den största ökningen kommer att ske enligt befolkningsprognosen.

Källa: SCB och Socialstyrelsens statistikdatabas

Medianvårdtiden är 797 dagar för 2018 vilket är något högre jämfört med riket och medianåldern vid inflyttning på särskilt boende är 88 år vilket är högre jämfört med både Skåne och riket.

	2016	2017	2018	Medianålder vid inflyttning på Säbo
Östra Göinge	938	595	797	88
Skåne	811	784	791	87
Riket	754	754	720	86

Källa: Socialstyrelsens statistikdatabas

Politiska prioriteringar

Under utmaningsområde åldrande i Mål och resultatplanen 2016 -2019 lyfts bland annat följande fram:

- Alla ska bemötas med respekt och ges möjlighet att bevara sin integritet

I strategin för Det goda åldrandet och i programområde för Stöd – vård och omsorg lyfts bland annat följande fram:

- Förvaltningen ska utgå från varje individs behov och på olika sätt stimulera den äldre till aktivitet

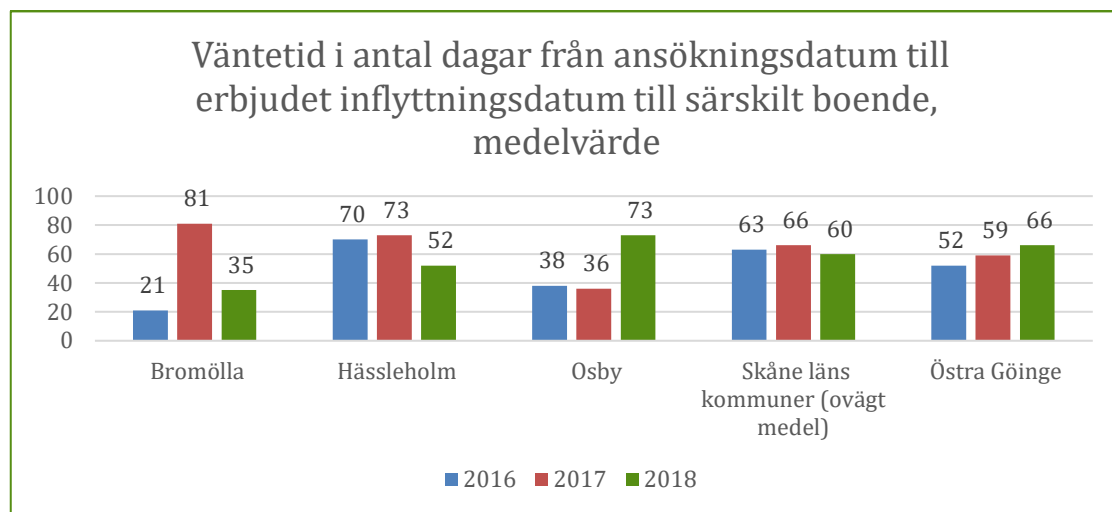
I måltidsstrategin lyfts följande fram:

- Verksamheten ska säkerställa att måltiderna ingår som en viktig del i folkhälsoarbetet.
- Måltiderna ska ses som en integrerad del i vård- och omsorgens måluppfyllelse
- Verksamheten ska eftersträva att uppmuntra personalen att delta i måltiden med omsorgstagaren.

Analys av särskilt boende

På frågan ”hur nöjd eller missnöjd är du med boendet i sin helhet” är det 83 % som svarar att de är ganska eller mycket nöjda. Jämfört med 2017 (89 %) och 2016 (93 %) är det en klar försämring.

Vad försämringen beror på kan vara svår att svara på men i undersökningen framkommer också att det endast är 59 % som är mycket eller ganska nöjda med aktiviteterna som erbjuds vilket är tolv procentenheter sämre än 2017 och 28 procentenheter sämre än 2016. Det finns också en tydlig försämring avseende upplevelsen av maten och måltidsmiljön. De ovanstående försämringarna kan vara en anledning till att de svarande är mindre nöjda med helheten. Då renoverings – nybyggnadsarbetet på Västanvid pågått kan det också påverkat svaren.

Källa: Kolada Öppna jämförelser

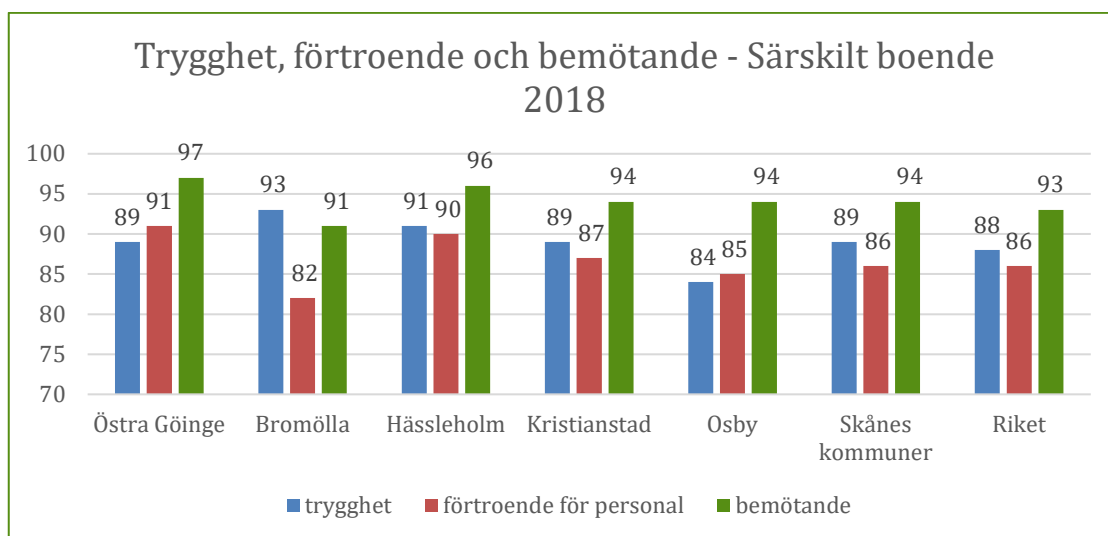
Av brukarundersökningen framgår även att 84 % fick plats på det äldreboendet de ville bo på själva, vilket är något lägre än såväl snittet i Skåne som i Riket. 100 % av de svarande på Västanvid uppger att de fick plats på det önskade boendet. Resterande boende har en något lägre andel, Solglimman (85 %), Lindgården (82 %) och Skogsbrynet (81 %).

Trygghet, förtroende och bemötande visar positiva resultat

I Socialstyrelsens årliga brukarundersökning framgår att:

- Brukarna känner sig trygga
- Har förtroende för personalen
- Får ett gott bemötande

När det gäller trygghet och förtroende finns det ingen skillnad i resultatet mellan män och kvinnor. Utav de som svarat på enkäten är 100 % av männen mycket nöjda/nöjda med bemötandet. Här uppger 95 % av kvinnorna att de är mycket nöjda/nöjda med bemötandet. Jämfört med kommunerna i Skåne nordost, Skåne och riket har Östra Göinge bäst resultat för bemötande och förtroende. Jämfört med resultatet för 2017 så är det dock en liten försämring.

Källa: Brukarundersökningen "Vad tycker de äldre om äldreomsorgen".

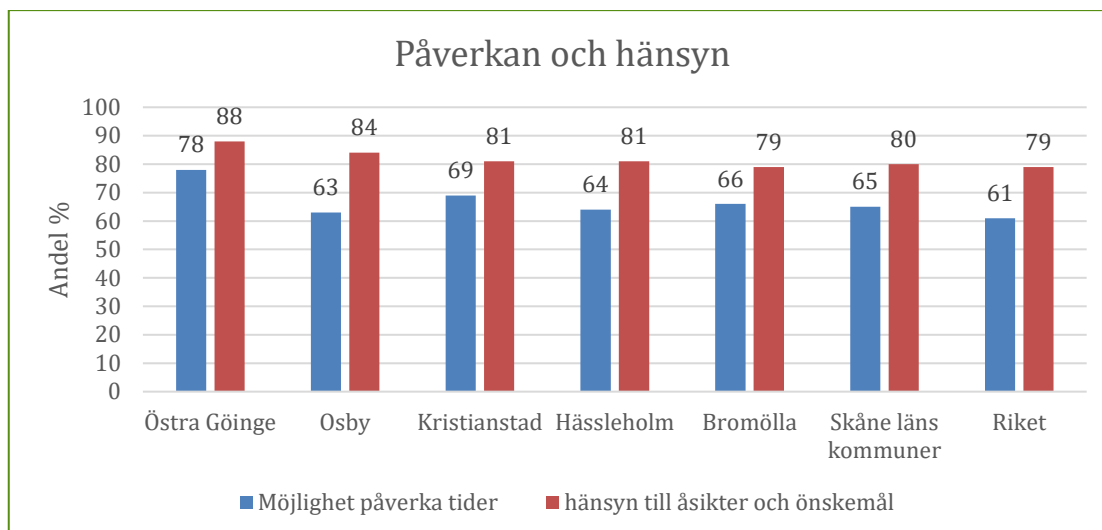
En förutsättning för att känna sig trygg och känna förtroende är att enkelt ha tillgång till personal. 85 % av alla som bor på särskilt boende uppger att det är mycket eller ganska lätt att vid behov träffa en sjuksköterska. Detta är 9 procentenheter mer än snittet för Skånes kommuner och även i jämförelse för snittet för rikets kommuner.

Att själv få välja och att hänsyn tas till mina åsikter och önskemål

I brukarenkäten tillfrågas individen om möjligheten att påverka vilken tid jag vill ha hjälp och om hänsyn tas till mina åsikter och önskemål. Den upplevda möjligheten att påverka har ökat jämfört med tidigare år. 78 % anser att de kan påverka tiderna.

Det finns en tydlig skillnad mellan könen där 89 % av männen anser att möjligheten finns att påverka tiderna enligt eget önskemål och 73 % av kvinnorna har svarat positivt på frågan. Snittet för Skånes kommuner är 66 % och rikssnittet är 61 %.

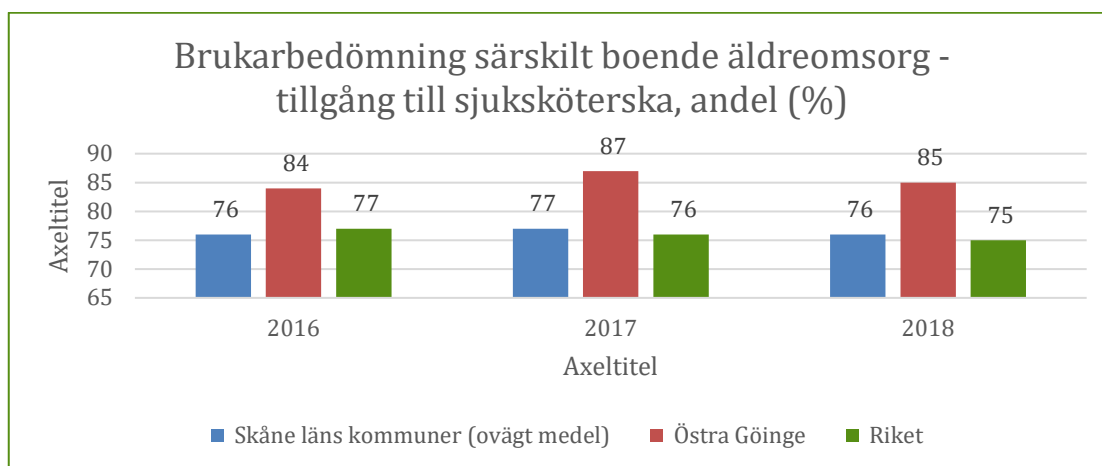
När det gäller om personalen tar hänsyn till åsikter och önskemål är detta mer en fråga om förhållningssätt och bemötande. I tabellen nedan framgår att 88 % anser att sådan hänsyn tas. Detta är klart högre än i jämförelsekommunerna, samt snittet för Skåne och riket.

Källa: Brukarundersökningen ”Vad tycker de äldre om äldreomsorgen”.

Tillgänglighet sjuksköterska

Östra Göinge kommun sticker ut i jämförelse med Skåne läns kommuner och riket när det gäller uppfattningen om tillgänglighet till sjuksköterska vid behov.

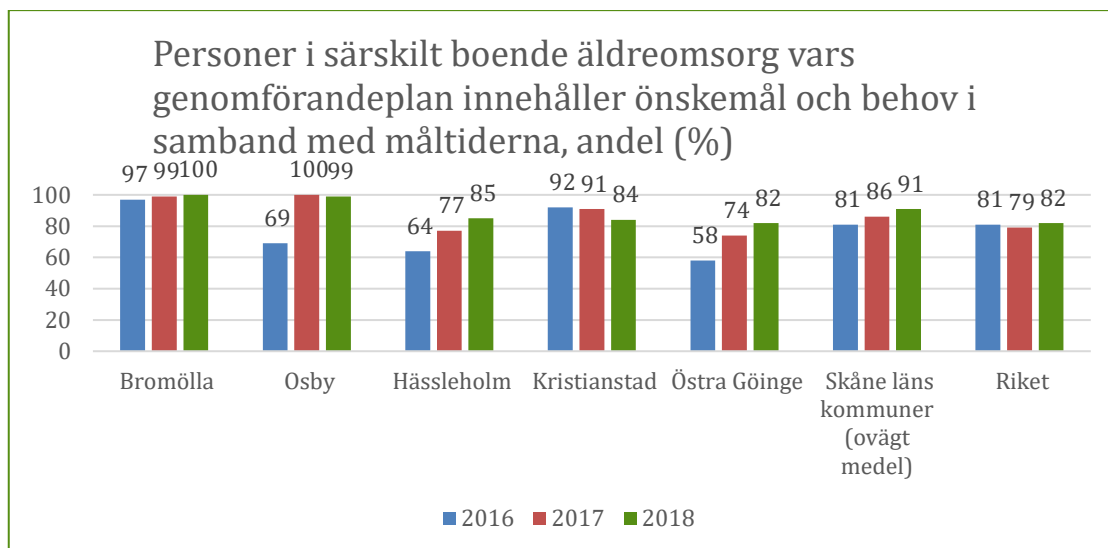

Källa: Kolada. Antal personer i åldrarna 65 år och äldre i särskilt boende som uppger att det är mycket eller ganska lätt att vid behov träffa en sjuksköterska dividerat med samtliga personer i åldrarna 65 år och äldre i särskilt boende som besvarat undersökningen av äldres uppfattning.

Den goda måltiden

Vikten av att vara delaktig i upprättandet av genomförandeplanen kan inte nog betonas. Det gäller också den del som handlar om de behov och önskemål individen har i samband med måltiderna.

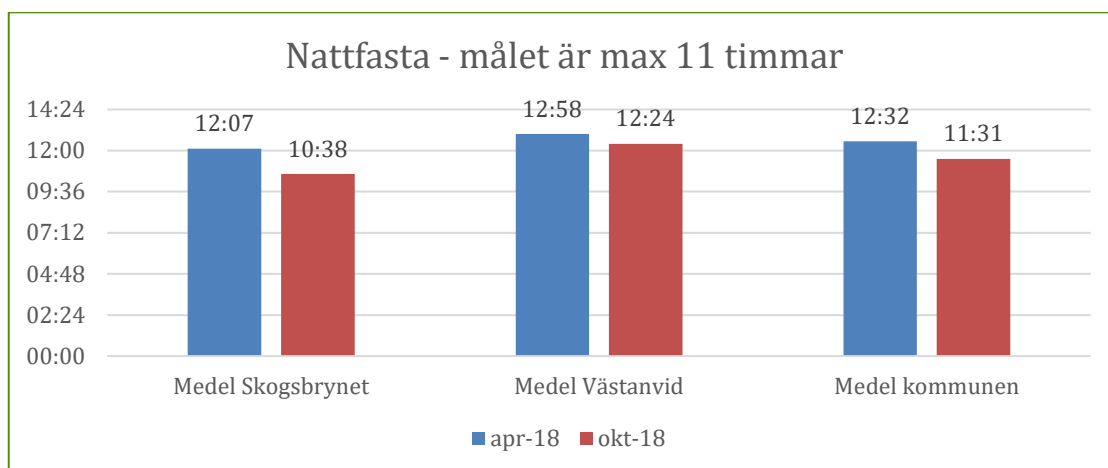
Tabellen nedan visar en förbättring av resultatet för Östra Göinge kommun men 2018 års resultat är fortsatt sämre jämfört med snittet för Skåne läns kommuner. Under slutet av 2019 kommer det ske en förändring på Västansid då man kommer att införa avdelningskök vilket förhoppningsvis kan påverka bland annat upplevelsen av måltiden och måltidssituationen positivt.

Källa: Öppna jämförelser

Nattfasta

Enligt kommunens lokala och Socialstyrelsens nationella riktlinjer bör kundens nattfasta vara max 11 timmar. För att korta nattfastan ska extra mellanmål på kvällen, under natten eller en tidig förfrukost erbjudas kunder på särskilt boende.

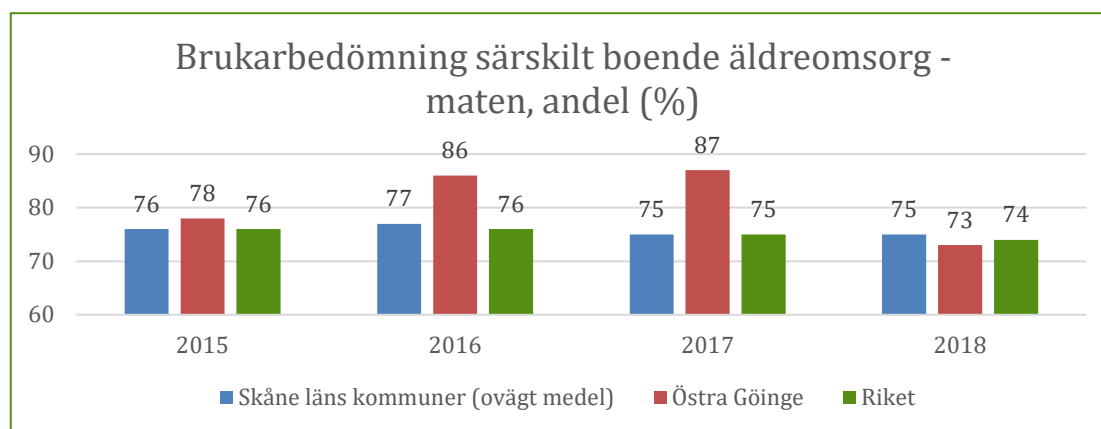
Källa: Interna mätningar av kommunens dietist

Nattfastemätningarna görs i april och i oktober. Tabellen visar att den genomsnittliga nattfastan i kommunen låg på 11 timmar och 31 minuter i oktobermätningen, vilket är en förbättring med 1 h och 2 minuter sedan förra mätningen i april 2018.

Skogsbrynet har ett medelvärde på 10 timmar och 38 minuter, vilket innebär en förbättring med 1 timme och 29 minuter. Västänvid har ett medelvärde på 12 timmar och 24 minuter, vilket innebär en förbättring med 34 minuter. När vi ser på siffror för tidigare år visar det att de alltid är sämre i aprilmätningen än i oktobermätningen. Det finns idag ingen förklaring till detta.

Av de kunder som har en nattfasta över 11 h, 30 st. (47 %), har 12 st. (40 %) blivit erbjudna kvällsmål/nattmål/förfrukost, men tackat nej. Vi erbjuder enbart i ett vaket tillstånd och därför är målet inte att komma upp i 100 %. Om dessa kunder hade tackat ja och ätit ytterligare måltider hade det påverkat nattfastan (för hela kommunen) med 24 minuter. Således hade medelvärdet minskat till 11 timmar och 7 minuter. Det

behöver arbetas mer med erbjudandet och även med att göra individuella planer för kunderna. Av tabellen framgår att det skett en tydlig försämring av hur kunderna inom Östra Göinge kommun upplever matens smak i jämförelse med Riket och Skåne läns kommuner.

Källa: Brukarundersökningen "Vad tycker de äldre om äldreomsorgen".

På frågan om måltidsmiljön upplevs som en trevlig stund av uppger 68 % att det är så, vilket är det samma för riket. Det är en försämring från 2017 med 10 procentenheter. Här är det också Västanvid som står för den största försämringen med 30 procentenheter. Orsaken till det försämrade betyget från brukarna går troligen att hitta i att Västanvids kök stängdes pga. ombyggnaden under hösten 2017. Köket lagade maten till Västanvid, Skogsbrynet samt även matdistribution i Knislinge, Hanaskog och Sibbhult. När köket stängde flyttade tillagningen av maten till Lindgårdens kök i Broby.

Omställningen i produktionen visade sig vara en större utmaning än vad som förutsågs och detta har tyvärr medfört en sämre service och kvalitet för samtliga kunder inom äldreomsorgen under en längre tid. Då kundnöjdheten tidigare var hög blev förändringen märkbar för kunderna. Särskilt för Västanvid, som tidigare hade eget tillagningskök, blev skillnaden märkbar vid övergång till mottagning i avdelningskök.

När kvalitetsbristerna blev tydliga har chefer och medarbetare arbetat hårt för att komma till rätta med problemen och vid uppföljning med ansvariga chefer vid Västanvid, Skogsbrynet och Lindgården signaleras om att det blivit bättre. Nöjdheten borde därför öka igen vid 2019 års mätningar. Fokus på fortsatt uppföljning pågår i form av matråd och andra kundmöten. Under våren 2019 kommer en särskilt inriktad enkät att göras kopplad till äldreomsorgens måltider.

Förvaltningens samlade rekommendationer

Resultatanalysen visar att särskilt boende har:

- Boende som uppger att de känner sig mycket trygga/ganska trygga
- Boende som känner förtroende för personalen
- Personal som ger ett gott bemötande
- Hög tillgång till sjuksköterska för de boende vid behov
- Hänsyn tas till kundens åsikter och önskemål

Analysen i tidigare avsnitt pekar på följande utvecklingsområde:

- Genomföra insatser som förbättrar upplevelsen av måltidssituationen och matens kvalitet
- Genomföra insatser som gör att målet för nattfastan uppnås